

**REKOMENDACJE DOTYCZĄCE ZMIAN I DOSTOSOWANIA PROGRAMÓW SZKOLENIA
W RAMACH WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ
DO POTRZEB POLSKO-SŁOWACKIEGO RYNKU PRACY**

**Projektu „Pod wspólnym niebem – wdrożenie wspólnego, transgranicznego cyklu szkoleń
specjalistycznych i zawodowych w branży lotniczej”**

**ODPORÚČANIA TÝKAJÚCE SA ZMIEN A PRISPÔSOBENIA VZDELÁVACÍCH PROGRAMOV
CEZHRANIČNEJ SPOLUPRÁCE POTREBÁM POĽSKO-SLOVENSKEHO TRHU PRÁCE**

**Projektu „Pod spoločným nebom - implementácia spoločného cezhraničného cyklu odbornej
a profesijnej prípravy v oblasti letectva”**

I. ZAŁOŻENIA PROJEKTU / PREDPOKLADY PROJEKTU

Nazwa Projektu

„Pod wspólnym niebem – wdrożenie wspólnego, transgranicznego cyklu szkoleń specjalistycznych i zawodowych w branży lotniczej” /

Projekt jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020. /

Názov projektu

„Pod spoločným nebom - implementácia spoločného cezhraničného cyklu odbornej a profesijnej prípravy v oblasti letectva”

Projekt je spolufinancovaný z Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Interreg V-A Poľsko-Slovensko 2014-2020.

Okres realizacji projektu / Obdobie realizácie projektu:

01.06.2020r. – 31.12.2022 r.

Cel projektu

Głównym celem projektu jest wdrożenie wspólnego, transgranicznego cyklu szkoleń specjalistycznych i zawodowych w branży lotniczej. /

Cele szczegółowe:

- Podniesienie kompetencji mieszkańców,
- Promocja lotnictwa jako ścieżki kariery zawodowej,
- Wypracowanie wspólnych transgranicznych rekomendacji dostosowania programów szkoleniowych do potrzeb polsko-słowackiego rynku pracy.

Hlavný cieľ projektu

Hlavným cieľom projektu je zavedenie spoločného, cezhraničného cyklu odborných a profesijných školení v leteckom priemysle.

Špecifické ciele projektu:

- Vypracovanie spoločných cezhraničných školiacich programov
- Propagácia letectva ako cesta k profesionálnej kariére
- Zlepšenie kompetencií účastníkov

Wartość całkowita projektu / Celková hodnota projektu: 562 154,42 EUR

Wartość dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego / Hodnota spolufinancovania z Európskeho fondu regionálneho rozvoja: 477 831,24 EUR

Partnerzy / Partneri:

Partner wiodący (PW) / Vedúci partner (VP) – Górska Szkoła Szybowcowa Aeroklubu Polskiego „Żar” im. Adama Dziurzyńskiego

Górska Szkoła Szybowcowa Aeroklubu Polskiego „Żar” im. Adama Dziurzyńskiego dysponuje niezbędną wiedzą i posiada doświadczenie w realizacji szkoleń objętych zakresem projektu. Szkoła współpracuje również z szeregiem fachowców i jako członek Aeroklubu Polskiego korzysta z doświadczenia innych aeroklubów. Personel dodatkowo został uzupełniony osobami wspierającymi szkołę w zakresie koordynacji oraz rozliczenia projektu. Są to osoby posiadające doświadczenie w realizacji projektów unijnych.

Górska Szkoła Szybowcowa Aeroklubu Polskiego „Żar” im. Adama Dziurzyńskiego má potrebné znalosti a skúsenosti s realizáciou školení zastrešených projektom. Škola spolupracuje aj s množstvom profesionálov a ako člen poľského aeroklubu využíva skúsenosti iných aeroklubov. Personálne bol dodatočne doplnený o ľudí, ktorí školu podporujú pri koordinácii projektu a vysporiadaní. Ide o ľudí so skúsenosťami s realizáciou projektov EÚ.

Doświadczenie Partnera Wiodącego

GSS AP ŻAR ma doświadczenie w realizacji szkoleń, w szczególności w szkoleniach na szybowcach. Istnieje od 1936 r. i jest uznawany za jeden z wiodących polskich ośrodków szkolenia szybowcowego. Szkoła z racji swojego położenia pozwala na szkolenie szybowcowe pilotów w lataniu górskim. Obecnie Szkoła prowadzi szkolenia (teoretyczne i praktyczne) na szybowcach, motoszybowcach i samolotach, zgodnie z posiadanym certyfikatem Organizacji Szkolenia ATO Nr certyfikatu PL/ATO- 28.

Skúsenosti vedúceho partnera:

GSS AP ŻAR má skúsenosti s výcvikom, najmä s výcvikom vetroňov. Existuje od roku 1936 a je považované za jedno z popredných poľských výcvikových stredísk vetroňov. Škola svojou polohou umožňuje plachtársky výcvik pilotov v horskom lietaní. V súčasnosti škola vykonáva výcvik

(teoretický a praktický) na vetroňoch, motorových klzákoch a lietadlách v súlade s osvedčením organizácie výcviku ATO č. PL/ATO-28.

Partner (P) – Aeroklub Spišská Nová Ves

Aeroklub Spišská Nová Ves disponuje viedou i doświadczeniem w realizacji szkoleń objętych zakresem projektu, współpracuje również z grupą specjalistów i jako członek Aeroklubu Słowacji korzysta z doświadczenia innych jednostek. Personel dodatkowo został uzupełniony osobami wspierającymi aeroklub w zakresie koordynacji oraz rozliczenia projektu. Są to osoby posiadające doświadczenie w realizacji projektów unijnych.

Aeroklub Spišská Nová Ves má znalosti a skúsenosti s realizáciou školení v rámci projektu, spolupracuje aj so skupinou špecialistov a ako člen Aeroklubu Slovenska využíva skúsenosti iných zložiek. Personál bol dodatočne doplnený o ľudí podporujúcich aeroklub v oblasti koordinácie a vybavovania projektov. Ide o ľudí so skúsenosťami s realizáciou projektov EÚ.

Opis projektu

W ramach projektu zaplanowano stworzenie wspólnych transgranicznych rekomendacji dostosowania programów szkoleniowych do potrzeb polsko-słowackiego rynku pracy. Zadanie to było związane ze szczegółową analizą istniejących programów szkoleniowych w instytucjach partnerskich oraz spotkaniami roboczymi przedstawicieli projektu wraz z przedstawicielami innych sektorów. W wyniku tych spotkań oraz analizy programów i wyników cyklu szkoleń lotniczych zostały wypracowane wspólne transgraniczne rekomendacje dostosowania programów szkoleniowych do potrzeb polsko-słowackiego rynku pracy.

Lustrzanie w Polsce i na Słowacji prowadzono szkolenia lotnicze, na które składały się:

- zajęcia teoretyczne (SPL, z wyłączeniem PW),
- zajęć praktyczne na szybowcach (kurs podstawowy; dalsze szkolenie do licencji SPL),
- zajęcia praktyczne na motoszybowiec (TMG u PW),
- zajęcia teoretyczne PPL,
- szkolenie praktyczne do licencji PPL.

Na koniec realizacji projektu przewidziano konferencję podsumowującą jako okazję do zaprezentowania wyników projektu – powstałych rekomendacji dostosowania programów szkoleniowych do potrzeb polsko-słowackiego rynku pracy.

Popis projektu

V rámci projektu sa plánuje vytvorenie spoločných cezhraničných školiacich programov pre potreby poľsko-slovenského trhu práce. To bude vytvorené po podrobnej analýze existujúcich jednotlivých školiacich programov v obidvoch krajinách ako aj na základe pracovných stretnutí partnerov so zástupcami iných sektorov. Výsledkom analýzy a stretnutí bude vypracovanie

spoločných poľsko-slovenských odporúčaní pre výučbu školiacich programov pre potreby poľsko-slovenského trhu práce.

Zrkadlením v Poľsku a na Slovensku sa uskutočnil letecký výcvik, ktorý pozostával z:

- výučba teórie na vetroňoch (SPL, okrem PW),
- praktické výcvik na vetroňoch (základný kurz; školenie na získanie licencie),
- praktické hodiny na motorovom klzáku (TMG na PW),
- teoretické hodiny PPL,
- praktický výcvik na motorových lietadlách (základný kurz, školenie na získanie licencie).

Na záver projektu sa zrealizuje záverečná konferencia, ktorá zhrnie dosiahnuté výsledky projektu, ktoré vyústi do odporúčaní na vytvorenie inovovaných školiacich programov pre potreby poľsko-slovenského trhu práce.

Szkolenia pilotów – diagnoza

Sposoby szkolenia pilotów w ostatnim czasie ulegają zmianie. Odchodzi się od schematu piramidy – rozpoczynania szkolenia od politechnicznych zajęć modelarskich, później poprzez szkolenia na szybowcach i selekcji kandydatów tak aby zostali najlepsi. W środowisku coraz częściej pojawiają się opinie, że osoba wyszkolona w aeroklubie jest cenna dla firm lotniczych, ponieważ przeszła odpowiednią ścieżkę kształcenia. Aerokluby znane są natomiast z tego, że nie tylko szkolą, ale też wychowują młodych pilotów, ucząc ich odpowiedzialności i wytrwałości.

Niestety, szkolenia lotnicze są drogie i nie wszystkie osoby z pasją do lotnictwa posiadają odpowiednie środki finansowe. Brak możliwości dofinansowania szkoleń na tym etapie często wpływa na niepodejmowanie szkolenia z powodów finansowych, co wpływa na ilość uzyskiwanych licencji pilota.

Szkolenie na terenach przygranicznych jest niezwykle cenne ze względu na ukształtowanie terenu. Piloci szkolący się w tych wymagających terenach posiadać będą większe umiejętności.

Sąsiadujące kraje rzadko korzystają ze swoich doświadczeń, nie wyciągają wniosków, które usprawniły by szkolenia pilotów.

Výcvik pilotov – diagnostika

Metódy výcviku pilotov sa v poslednom čase zmenili. Upúšťa sa od používania pyramídového systému - začínanie školení od učenia na vetroňoch a výberu kandidátov na rôznych stupňoch, a to tak, aby na konci zostali len najlepší. Navyše v prostredí sa čoraz častejšie prejavuje názor, že osoba, ktorá je vyškolená v aeroklubie je cenným prínosom pre letecké spoločnosti preto, že absolvovala správny spôsob učenia. Aerokluby sú známe tým, že nielen učia, ale aj vychovávajú mladých pilotov a naučia ich zodpovednosti a vytrvalosti.

Žiaľ, kurzy lietania a následné skúšky majú vysoké ceny. Ľudia s vášňou, ktorí nemajú dostatočné finančné zdroje opakovane zostávajú v štádiu snívania a bez šance prijatia na školenia. Nedostatok možností získať dofinancovanie školení letectva ovplyvňuje aj počet ľudí s licenciou pilota.

Školenia v lokalite pohraničia sú veľmi vzácne, vzhľadom na tvarovanie terénu. Piloti, ktorí cvičia na takomto sofistickovanom území, môžu získať nielen výhodu nad ostatnými pilotmi, ale aj letové schopnosti na každom inom teréne.

Susedné krajiny zriedka čerpajú zo svojich skúsenosti, nerobia závery, ktoré by zdokonalili prípravu pilotov

Wpływ realizacji projektu na rozwiązanie zdiagnozowanych problemów

Wspólne zrealizowanie oferty szkoleniowej związanej ze szkoleniem lotniczym ułatwi osobom zainteresowanym karierą pilota zawodowego uzyskanie odpowiednich kompetencji i wiedzy. Zaangażowanie partnerów umożliwi szeroka wymianę doświadczeń i przygotowanie oferty szkoleniowej na wymagających terenach polsko-słowackiego pogranicza.

Możliwość skorzystania z tak kompleksowo przygotowanej oferty szkoleniowej przyciągnie osoby zainteresowanych karierą zawodową w lotnictwie.

Vplyv projektu na riešenie diagnostikovaných problémov

Spoločná realizácia ponuky výcviku súvisiaceho s leteckým výcvikom uľahčí záujemcom o kariéru profesionálneho pilota získanie príslušných kompetencií a vedomostí. Zapojenie partnerov umožní širokú výmenu skúseností a prípravu ponuky školení v náročných oblastiach poľsko-slovenského pohraničia.

Možnosť využiť takúto komplexnú ponuku školení pritiahne záujemcov o profesionálnu kariéru v letectve.

Realizacja celów projektu po zakończeniu programu

Po zakończeniu projektu, korzystając z doświadczeń i efektów powstałych w wyniku realizacji programu nastąpi dalsze poszerzenie oferty edukacyjnej partnerów projektu. Ponadto wypracowane wspólne, transgraniczne rekomendacje dostosowania programów szkoleniowych do potrzeb polsko-słowackiego rynku pracy pozwolą na poprawę już wykorzystywanych programów. Dzięki projektowi nastąpi również zacieśnienie współpracy pomiędzy partnerami projektu, którego efektem mogą być:

- rozwój wspólnej oferty edukacyjnej,
- wykreowanie wspólnych wydarzeń opartych na wspólnych zasobach (zawody sportowe, pokazy lotnicze, pikniki i festyny),
- rozszerzenie współpracy na inne jednostki współpracujące.

Implementácia cieľov projektu po skončení programu

Po ukončení projektu využitie skúseností a účinky vyplývajúce z jeho realizácie budú slúžiť pre ďalší rozvoj ponuky vzdelávacích jednotiek. Okrem toho, spoločné vypracované cezhraničné odporúčania úpravy školiacich programov pre potreby poľsko-slovenského trhu práce môžu umožniť zlepšenie existujúcich školiacich programov oboch inštitúcií. Vďaka projektu sa posilnení spolupráca medzi partnermi projektu, ktorý môže mať účinky:

- rozvoj spoločnej ponuky vzdelávania (napr. spoločné doškoloňovacie kurzy).
- vytvorenie spoločných podujatí založených na využívaní spoločných zdrojov (napr. súťaže, stretnutie, letecké prehliadky, letecké pikniky)
- rozšírenie spolupráce s ďalšími jednotkami.

II. WSPÓLNE POLSKO-SŁOWACKIE SZKOLENIE LOTNICZE / SPOLOČNÝ POĽSKO-SLOVENSKÝ LETECKÝ VÝCVIK

Opis zadania

Przeprowadzenie kompleksowego cyklu szkoleń, które będą prowadzone w sposób lustrzany w Polsce i na Słowacji. Szkolenia będą podzielone na etapy: szkolenia teoretyczne do uzyskania licencji pilota SPL, szkolenia praktyczne do uzyskania licencji pilota SPL, zajęcia teoretyczne i praktyczne na motoszybowcach turystycznych (tylko partner wiodący), szkolenia teoretyczne do uzyskania licencji pilota PPL(A) oraz szkolenia praktyczne do uzyskania licencji pilota PPL(A). Po ukończeniu szkoleń uczestnicy we własnym zakresie mogą podejść do egzaminu państwowego organizowanego przez władzę lotniczą w celu uzyskania licencji pilota lub uprawnień do nich wpisywanych.

Opis úlohy

Cieľom je uskutočniť komplexný cyklus odbornej prípravy, ktorý sa bude realizovať v Poľsku a na Slovensku. Výcvikové kurzy budú rozdelené do niekoľkých etáp: teoretická príprava na získanie preukazu spôsobilosti pilota SPL, praktický výcvik na získanie preukazu spôsobilosti pilota SPL, teoretická a praktická výučba na TMG (len vedúci partner), teoretická príprava na získanie preukazu spôsobilosti pilota PPL(A) a praktický výcvik na získanie preukazu spôsobilosti pilota PPL(A). Po absolvovaní výcvikových kurzov sa účastníci môžu sami zúčastniť na štátnej skúške organizovanej leteckým úradom, aby získali preukaz pilota alebo kvalifikáciu

Realizacja zadania

Partner wiodący - Górska Szkoła Szybowcowa Aeroklubu Polskiego „ŻAR”

Założeniem projektu po stronie partnera wiodącego było podjęcie szkolenia przez:

- 35 osób w 1 etapie szkolenia szybowcowego (szybowcowe szkolenie podstawowe);
- 15 osób w 2 etapie szkolenia szybowcowego (szkolenie do licencji SPL);
- 12 osób w celu uzyskania uprawnienia na motoszybowiec turystyczny TMG;
- 10 osób w celu uzyskania licencji pilota turystycznego PPL(A).

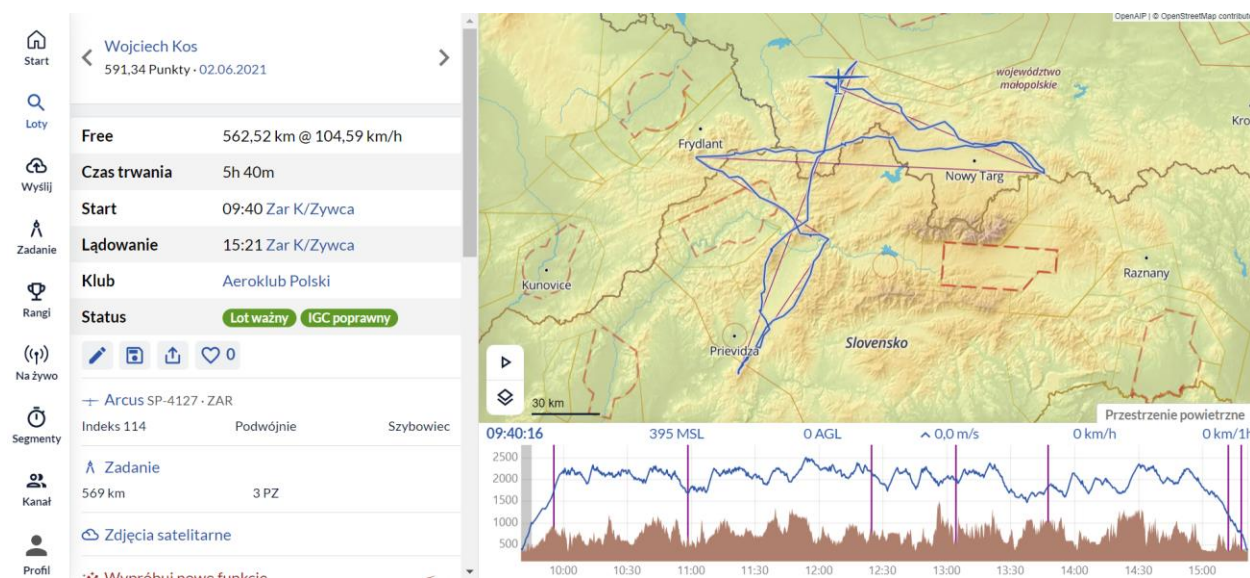
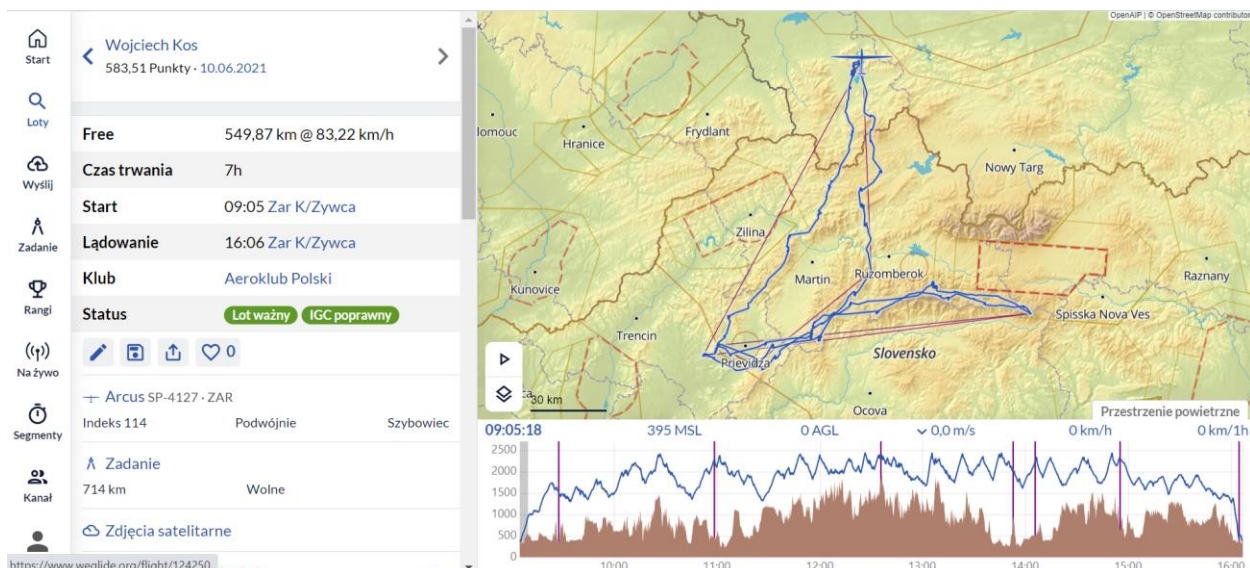
W okresie 1.06.2020 do 31.12.2022 zrealizowano:

- 35 osób rozpoczęło 1 etap szkolenia szybowcowego. Etap ukończyły 22 osoby.
- 15 osób rozpoczęło 2 etap szkolenia szybowcowego. Licencję SPL uzyskało 8 osób.

#	Uczestnik	Etap I	Etap II	Licencja	Liczba lotów	Czas lotów (min)
1	B. Marcelina	Ukończony	Ukończony		97	1827
2	F. Paweł	Ukończony	Rozpoczęty		72	1004
3	G. Marcin	Rozpoczęty			22	268
4	G. Michał	Ukończony	Ukończony		82	840
5	G. Adrian	Ukończony			45	445
6	J. Mateusz	Rozpoczęty			3	30

7	H. Maciej	Rozpoczęty			1	18
8	K. Przemysław	Rozpoczęty			8	107
9	K. Jarosław	Rozpoczęty			1	16
10	K. Łukasz	Ukończony	Ukończony	Tak	72	2382
11	K. Igor	Rozpoczęty			5	84
12	K. Łukasz	Ukończony			39	518
13	K. Nikodem	Ukończony			53	486
14	K. Jakub	Rozpoczęty			31	350
15	M. Mateusz	Ukończony			40	415
16	P. Adrian	Ukończony			85	528
17	P. Adam	Ukończony	Ukończony	Tak	81	1411
18	P. Dariusz	Rozpoczęty			41	395
19	P. Joanna	Ukończony			57	629
20	S. Marcin	Rozpoczęty			15	183
21	S. Tomasz	Rozpoczęty			62	642
22	S. Karolina	Rozpoczęty			22	219
23	S. Robert	Ukończony	Rozpoczęty		65	669
24	W. Robert	Ukończony	Ukończony	Tak	88	1843
25	W. Zuzanna	Ukończony			50	566
26	Z. Artur	Ukończony			72	738
27	Z. Wiktor	Ukończony			40	422
28	B. Wojciech	Ukończony	Ukończony	Tak	81	1466
29	K. Maciej	Ukończony	Ukończony	Tak	82	2650
30	K. Jakub	Rozpoczęty			1	49
31	F. Marcin	Ukończony	Ukończony	Tak	82	1740
32	K. Anita	Ukończony	Rozpoczęty		73	1096
33	S. Artur	Ukończony	Rozpoczęty		69	1815
34	D. Elżbieta	Rozpoczęty			54	708
35	G. Aneta	Ukończony	Rozpoczęty		94	1210
36	Ch. Magdalena	Rozpoczęty	Ukończony	Tak	38	806
37	Dz. Dominik	Rozpoczęty	Ukończony	Tak	33	868
	RAZEM				1856	29443 (491 h)

c) W ramach szkolenia do licencji SPL piloci wykonali loty nawigacyjne szybowcem Arcus T na trasach 350 – 560 km na terytorium Polski, Słowacji i Czech.

d) 12 osób rozpoczęło szkolenie w celu uzyskania uprawnienia na motoszybowiec turystyczny TMG. Szkolenie ukończyło 8 osób.

#	Uczestnik	Szkolenie	Liczba lotów	Czas lotów (min)
1	Sz. Maciej	Rozpoczęte	20	180
2	S. Jan	Ukończone	17	316
3	T. Leszek	Ukończone	24	400
4	K. Jakub	Ukończone	24	360
5	K. Paweł	Ukończone	23	361
6	P. Marcin	Ukończone	25	391
7	K. Tomasz	Ukończone	25	360
8	W. Paweł	Ukończone	26	370
9	D. Piotr	Rozpoczęte	10	104
10	F. Grzegorz	Rozpoczęte	12	120

11	Ch. Kamila	Rozpoczęte	10	104
12	S. Jakub	Ukończone	16	463
	RAZEM		232	3529 (57 h)

- e) 10 osób rozpoczęło szkolenie w celu uzyskania licencji pilota turystycznego PPL(A). Licencję PPL(A) uzyskało 6 osób.

#	Uczestnik	Szkolenie	Licencja	Liczba lotów	Czas lotów (min)
1	D. Piotr	Ukończone	Tak	20	180
2	K. Jakub	Ukończone	Tak	17	316
3	Z. Agnieszka	Ukończone	Tak	24	400
4	K. Łukasz	Ukończone	Tak	24	360
5	W. Robert	Ukończone	Tak	23	361
6	W. Paweł	Rozpoczęte		25	391
7	W. Krzysztof	Rozpoczęte		25	360
8	B. Robert	Rozpoczęte		26	370
9	K. Tomasz	Ukończone	Tak	10	104
10	F. Paweł	Rozpoczęte		12	120
	RAZEM			1044	18661 (311 h)

- f) Podczas szkolenia do:
- licencji pilota szybowcowego w trakcie 2 etapów uzyskano nalot: 491 godz. w 1856 lotach,
 - uprawnienia na motoszybowiec turystyczny uzyskano nalot: 57 godz. w 232 lotach;
 - uzyskania licencji pilota turystycznego PPL(A) uzyskano nalot: 311 godz. w 1044 lotach.
- g) Z grupy 6 pilotów PPL(A) 2 osoby rozpoczęły dalsze szkolenie do licencji ATPL(A) z własnych środków finansowych, 4 osoby chcą uzyskać uprawnienia do holowania szybowców w celu budowania nalotu i zdobywania doświadczenia, a 3 osoby chcą w przyszłości kupić własny samolot i przemieszczać się w celu prowadzenia własnej działalności,
- h) Ogółem w projekcie po stronie partnera wiodącego PW wzięty udział 52 osoby.

Realizacja úlohy

Vedúci partner – Horská letecká škola "ŽAR" polského aeroklubu (Górska Szkoła Szybowcowa Aeroklubu Polskiego „ŽAR”)

Zámerom projektu zo strany vedúceho partnera bolo uskutočniť školenie pre:

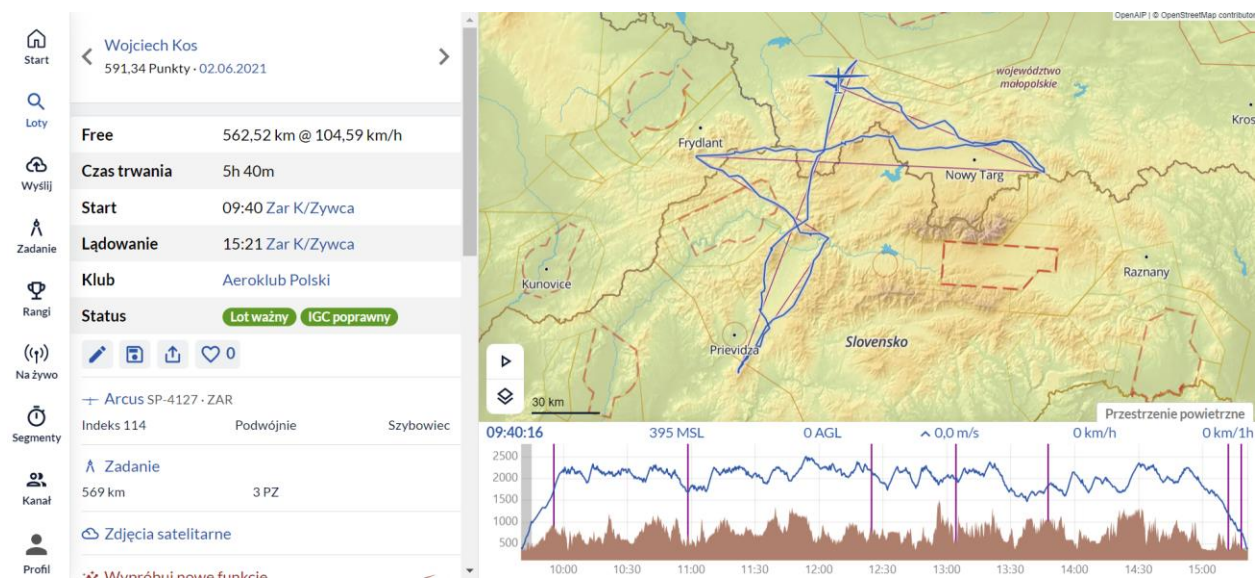
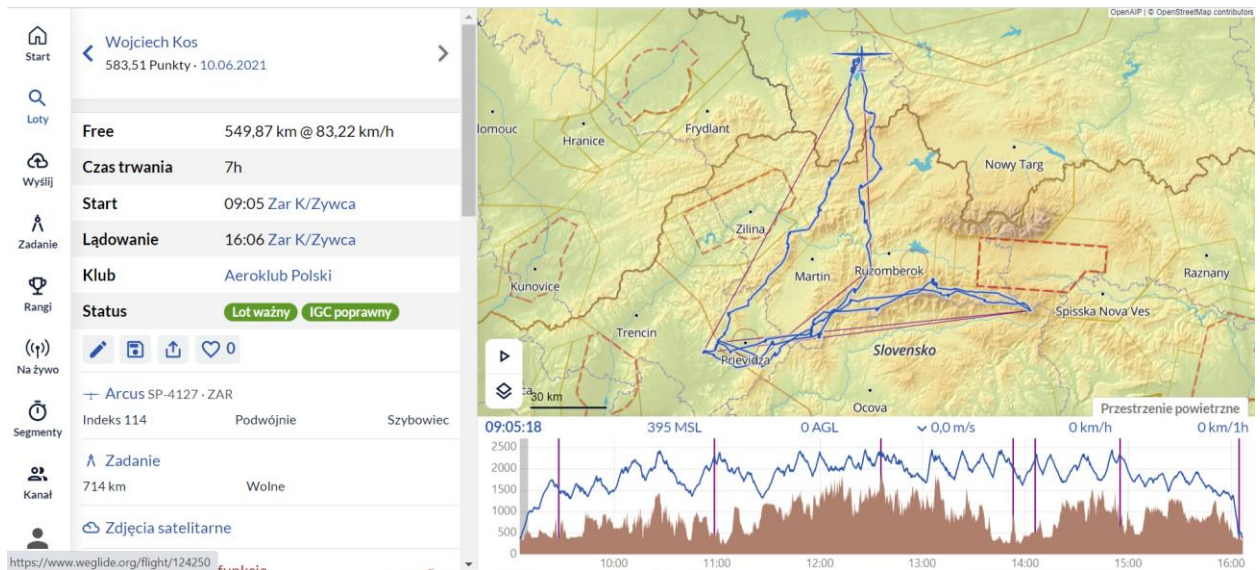
- a) 35 osôb v 1. etape na vetroňoch (základný výcvik na vetrone);
- b) 15 osôb v 2. etape výcviku na vetroňoch (výcvik na SPL);
- c) 12 osôb na získanie kvalifikačnej kategórie TMG pre motorové vetrone;
- d) 10 osôb na získanie preukazu spôsobilosti turistického pilota PPL(A).

V období od 1. 6. 2020 do 31. 12. 2022 boli realizované aktivity:

- a) 35 osôb začalo 1. etapu výcviku na vetroňoch. Etapu dokončilo 22 osôb.
 b) 15 osôb začalo 2. etapu výcviku na vetroňoch. Licenciu SPL získalo 8 osôb.

#	Účastník	Etapa I.	Etapa II.	Licencia	Počet letov	Čas letov (min)
1	B. Marcelina	Ukončená	Ukončená		97	1 827
2	F. Paweł	Ukončená	Začiatok		72	1 004
3	G. Marcin	Začiatok			22	268
4	G. Michał	Ukončená	Ukončená		82	840
5	G. Adrian	Ukončená			45	445
6	J. Mateusz	Začiatok			3	30
7	H. Maciej	Začiatok			1	18
8	K. Przemyslaw	Začiatok			8	107
9	K. Jarosław	Začiatok			1	16
10	K. Łukasz	Ukončená	Ukončená	Tak	72	2 382
11	K. Igor	Začiatok			5	84
12	K. Łukasz	Ukončená			39	518
13	K. Nikodem	Ukončená			53	486
14	K. Jakub	Začiatok			31	350
15	M. Mateusz	Ukončená			40	415
16	P. Adrian	Ukončená			85	528
17	P. Adam	Ukončená	Ukončená	Tak	81	1 411
18	P. Dariusz	Začiatok			41	395
19	P. Joanna	Ukončená			57	629
20	S. Marcin	Začiatok			15	183
21	S. Tomasz	Začiatok			62	642
22	S. Karolina	Začiatok			22	219
23	S. Robert	Ukončená	Začiatok		65	669
24	W. Robert	Ukončená	Ukončená	Tak	88	1 843
25	W. Zuzanna	Ukončená			50	566
26	Z. Artur	Ukončená			72	738
28	B. Wojciech	Ukončená	Ukončená	Tak	81	1 466
29	K. Maciej	Ukončená	Ukončená	Tak	82	2 650
30	K. Jakub	Začiatok			1	49
31	F. Marcin	Ukončená	Ukončená	Tak	82	1 740
32	K. Anita	Ukončená	Začiatok		73	1 096
33	S. Artur	Ukončená	Začiatok		69	1 815
34	D. Elżbieta	Začiatok			54	708
35	G. Aneta	Ukončená	Začiatok		94	1 210
36	Ch. Magdalena	Začiatok	Ukončená	Tak	38	806
37	Dz. Dominik	Začiatok	Ukončená	Tak	33	868
	SPOLU				1 856	29 443 (491 h)

c) V rámci výcviku na licenciu SPL piloti vykonávali navigačné lety na vetroni Arcus T na tratiach od 350 do 560 km v Poľsku, na Slovensku a v Českej republike.

d) 12 osôb začalo výcvik na získanie kvalifikačnej kategórie TMG pre turistické motorové vetrone. Školenie absolvovalo 8 osôb.

#	Účastník	Výcvik	Počet letov	Čas letov (min))
1	Sz. Maciej	Začiatok	20	180
2	S. Jan	Ukončená	17	316
3	T. Leszek	Ukončená	24	400
4	K. Jakub	Ukončená	24	360
5	K. Paweł	Ukončená	23	361
6	P. Marcin	Ukončená	25	391
7	K. Tomasz	Ukončená	25	360
8	W. Paweł	Ukončená	26	370
9	D. Piotr	Začiatok	10	104

10	F. Grzegorz	Začiatok	12	120
11	Ch. Kamila	Začiatok	10	104
12	S. Jakub	Ukončená	16	463
	SPOLU		232	3 529 (57 h)

e) 10 osôb začalo výcvik na získanie preukazu spôsobilosti turistického pilota PPL(A). Licenciu PPL(A) získalo 6 osôb.

#	Účastník	Školenie	Licencia	Počet letov	Čas letov (min)
1	D. Piotr	Ukončená	Áno	20	180
2	K. Jakub	Ukončená	Áno	17	316
3	Z. Agnieszka	Ukončená	Áno	24	400
4	K. Łukasz	Ukončená	Áno	24	360
5	W. Robert	Ukončená	Áno	23	361
6	W. Paweł	Začiatok		25	391
7	W. Krzysztof	Začiatok		25	360
8	B. Robert	Začiatok		26	370
9	K. Tomasz	Ukončená	Áno	10	104
10	F. Paweł	Začiatok		12	120
	SPOLU			1 044	18 661 (311 h)

f) počas školenia na:

- získanie preukazu pilota vetroňov počas 2 etáp spolu: 491 hodín počas 1 856 letov,
- turistickú kvalifikáciu na vetrone: 57 hodín, 232 letov;
- licenciu turistického pilota PPL(A) získaná pri počte náletov : 311 hodín v 1 044 letoch.

g) zo skupiny 6 pilotov PPL(A) začali 2 osoby ďalší výcvik na získanie licencie ATPL(A) z vlastných prostriedkov, 4 chcú získať oprávnenie na vlečenie klzákov, aby si rozšírili svoje letové skúsenosti a 3 chcú v budúcnosti kúpiť vlastné lietadlo a premiestňovať sa, aby mohli prevádzkovať vlastné podnikanie;

h) na strane vedúceho partnera sa na projekte zúčastnilo celkovo 52 osôb.

Partner - Aeroklub Spišská Nová Ves

Założeniem projektu po stronie partnera było podjęcie szkolenia przez:

- a) 30 osób w 1 etapie szkolenia szybowcowego (szybowcowe szkolenie podstawowe).
- b) 20 osób w 2 etapie szkolenia szybowcowego (szkolenie do licencji SPL);
- c) 12 osób w 1 etapie szkolenia do licencji pilota PPL(A) (szkolenie w zakresie ćwiczeń JAR.FCL 1.120 ćw. 1-11);
- d) 5 osób w 2 etapie szkolenia do licencji pilota PPL(A) (szkolenie w zakresie ćwiczeń JAR.FCL 1.120 ćw. 11-24)

W okresie od 1.06.2020 do 31.12.2022 zrealizowano:

- a) 30 osób rozpoczęło 1 etap szkolenia szybowcowego. Etap ukończyło 30 osób.
- b) 20 osób rozpoczęło 2 etap szkolenia szybowcowego. Licencję SPL uzyskało 14 osób a 5 dalej deklaruje chęć jej uzyskania.

#	Uczestnik	Teoria	Badania medyczne	Radio	Lot solo	Po locie solo	Od lotu solo do końca	Egzamin teoretyczny	Status
1	P. Daniel	Tak	nie	nie	nie	11			Zakończył
2	B. Juraj	Tak	natak	?	nie	0			Zakończył
3	B. Lukáš	Tak	tak	tak	tak	0	0	tak	Licencja
4	F. Ladislav	Tak	tak	tak	tak	0	0	tak	Licencja
5	F. Lukáš	Tak	tak	nie	tak	0	4	nie	Do licencji
6	H. Adam	Tak	nie	nie	nie	21			Zakończył
7	I. Adam	?	tak	tak	?	2	34	?	?
8	J. Michal	Tak	tak	tak	tak	0	0	tak	Licencja
9	J. Ľubo	Tak	tak	tak	tak	0	0	tak	Licencja
10	K. Totakš	Tak	tak	tak	tak	0	0	tak	Licencja
11	K. Daniela	Tak	tak	tak	tak	0	0	tak	Licencja
12	Š. Adam	Tak	tak	tak	tak	0	0	tak	Licencja
13	K. Vladimír	Tak	tak	tak	tak	0			Po locie solo
14	K. Martin	Tak	tak	tak	tak	0			Po locie solo
15	K. Simona	Tak	tak	tak	tak	0	0	tak	Licencja
16	K. Totakš	Tak	tak	tak	tak	0	0	tak	Licencja
17	L. František	Tak	tak	tak	tak	0	0	tak	Licencja
18	L. Samuel	Tak	tak	tak	tak	0	4	nie	Do licencji
19	M. Michal	Tak	tak	tak	tak	0	0	tak	Licencja
20	M. Linda	?	?	?	?	19	34	?	?
21	M. Matúš	?	?	?	?	21	34	?	?
22	N. Alex	Tak	tak	tak	tak	0	0	tak	Licencja
23	P. Aneta	Tak	nie	tak	nie	0		?	Po locie solo
24	S. Vladimír	Tak	tak	tak	tak	0			Zakończył

25	S. Andrea	Tak	tak	tak	?	8		?	Po locie solo
26	S. Matúš	Tak	tak	tak	tak	0	5	nie	Do licencji
27	Š. Marcus	Tak	tak	tak	tak	0	0	tak	Licencja
28	Ľ. Peter Bc.	Tak	?	?	?	13	34	?	?
29	T. Stanislav	Tak	tak	tak	tak	0	0	tak	Licencja
30	T. Marek	Tak	nie	nie	nie	0			Zakończył

- c) 12 osób rozpoczęło szkolenie w celu uzyskania licencji pilota turystycznego PPL(A). Licencje PPL(A) uzyskało 5 osób a 5 dalej deklaruje chęć jej uzyskania.

#	Uczestnik	Teoria	Lot solo	Po locie solo	Przyrządy, loty nawigacyjne	Nalot	Status
1	D. Viktória	Tak	tak	tak	Tak	35:00	Szkolenie zakończone
2	P. Martin	Tak	tak	tak	Tak	35:00	Szkolenie w ramach projektu zakończone
3	Z. Peter	Tak	tak	tak	Tak	47:00	Szkolenie w ramach projektu zakończone
4	R. Ladislav	Tak	tak	tak	Tak	35:00	Szkolenie w ramach projektu zakończone
5	J. Ľubomír	Tak	tak	tak	Tak	35:00	Szkolenie w ramach projektu zakończone
6	B. Martin	Tak	tak	-	-	13:40	Szkolenie w ramach projektu zakończone
7	M. Barbora	Tak	tak	-	-	12:05	Szkolenie w ramach projektu zakończone
8	T. Tibor	Tak	nie	-	-	12:05	Szkolenie w ramach projektu zakończone
9	K. Jerguš	Tak	tak	-	-	12:05	Szkolenie w ramach projektu zakończone
10	D. Jakub	Tak	tak	-	-	11:20	Szkolenie w ramach projektu zakończone
11	Š. Simona	Tak	tak	-	-	11:15	Szkolenie w ramach projektu zakończone
12	Z. Tomáš	Tak	tak	-	-	11:15	Szkolenie w ramach projektu zakończone

- d) Podczas szkolenia do:

- licencji pilota szybowcowego w trakcie 2 etapów uzyskano nalot: 334 godz. w 1503 lotach, zużywając 175 godz. nalotu samolotu holującego;
- uzyskania licencji pilota turystycznego PPL(A) uzyskano nalot: 270 godz.

- e) Ogółem w projekcie po stronie partnera P wzięło udział 41 osób.

Partner - Aeroklub Spišská Nová Ves

Cieľom projektu na strane partnera bolo uskutočniť školenie pre:

- 30 osôb v 1. etape výcviku na vetroňoch (základný výcvik na vetrone);
- 20 osôb v 2. etape výcvikového kurzu na vetroňoch (výcvik pre SPL);
- 12 osôb v 1. etape výcvikového kurzu pre získanie licencie PPL(A) (výcvik v JAR.FCL 1.120 Cvičenia 1-11);
- 5 osôb na 2. etape výcvikového kurzu pre získanie licencie PPL(A) (cvičný výcvik JAR.FCL 1.120 cvičenia 11-24).

V období od 1. 6. 2020 do 31. 12. 2022 boli realizované aktivity:

- 30 osôb začalo 1. etapu výcviku na vetroňoch. Etapu dokončilo 30 osôb.
- 20 osôb začalo 2. etapu výcviku na vetroňoch. Licenciu SPL získalo 14 osôb a ďalších 5 osôb deklarovalo svoj zámer získať ju.

#	Účastník	Teória	Zdravotné vyšetrenie	Rádio	Samostatný let	Po samostatnom lete	Od Samostatného letu do konca	Teoretická skúška	Stav
1	P. Daniel	áno	nie	nie	Nie	11			Ukončil
2	B. Juraj	áno	Na áno	?	Nie	0			Ukončil
3	B. Lukáš	áno	áno	áno	Áno	0	0	áno	Licencia
4	F. Ladislav	áno	áno	áno	Áno	0	0	áno	Licencia
5	F. Lukáš	áno	áno	nie	Áno	0	4	nie	Do licencie
6	H. Adam	áno	nie	nie	Nie	21			Ukončil
7	I. Adam	?	áno	áno	?	2	34	?	?
8	J. Michal	áno	áno	áno	Áno	0	0	áno	Licencia
9	J. Ľubo	áno	áno	áno	Áno	0	0	áno	Licencia
10	K. Totakš	áno	áno	áno	Áno	0	0	áno	Licencia
11	K. Daniela	áno	áno	áno	Áno	0	0	áno	Licencia
12	Š. Adam	áno	áno	áno	Áno	0	0	áno	Licencia
13	K. Vladimír	áno	áno	áno	Áno	0			Po samost.lete
14	K. Martin	áno	áno	áno	Áno	0			Po samost.lete
15	K. Simona	áno	áno	áno	Áno	0	0	áno	Licencia
16	K. Totakš	áno	áno	áno	Áno	0	0	áno	Licencia
17	L. František	áno	áno	áno	Áno	0	0	áno	Licencia
18	L. Samuel	áno	áno	áno	Áno	0	4	áno	Do licencie
19	M. Michal	áno	áno	áno	Áno	0	0	áno	Licencia
20	M. Linda	?	?	?	?	19	34	?	?
21	M. Matúš	?	?	?	?	21	34	?	?
22	N. Alex	áno	áno	áno	Áno	0	0	áno	Licencia

23	P. Aneta	áno	nie	tak	Nie	0		?	Po samost.lete P
24	S. Vladimír	áno	tak	tak	Tak	0			Ukončil
25	S. Andrea	áno	áno	áno	?	8		?	Po samost.lete
26	S. Matúš	áno	áno	áno	Áno	0	5	nie	Do licencie
27	Š. Marcus	áno	áno	áno	Áno	0	0	áno	Licencia
28	Ľ. Peter Bc.	áno	?	?	?	13	34	?	?
29	T. Stanislav	áno	áno	áno	Áno	0	0	áno	Licencia
30	T. Marek	áno	nie	nie	Nie	0			Ukončil

c) 12 osôb začalo výcvik na získanie preukazu spôsobilosti turistického pilota PPL(A). Licenciu PPL(A) získalo 5 osôb a 5 osôb je stále v procese získavania licencie PPL(A).

#	Účastník	Teória	Samostatný let	Po samostatnom lete	Navigačne prístroje	Let	Stav
1	D. Viktória	áno	áno	Áno	áno	35:00	Ukončený výcvik
2	P. Martin	áno	áno	Áno	áno	35:00	Ukončený výcvik v rámci projektu
3	Z. Peter	áno	áno	Áno	áno	47:00	Ukončený výcvik v rámci projektu
4	R. Ladislav	áno	áno	Áno	áno	35:00	Ukončený výcvik v rámci projektu
5	J. Ľubomír	áno	áno	Áno	áno	35:00	Ukončený výcvik v rámci projektu
6	B. Martin	áno	áno	-	-	13:40	Ukončený výcvik v rámci projektu
7	M. Barbora	áno	áno	-	-	12:05	Ukončený výcvik v rámci projektu
8	T. Tibor	áno	áno	-	-	12:05	Ukončený výcvik v rámci projektu
9	K. Jerguš	áno	áno	-	-	12:05	Ukončený výcvik v rámci projektu
10	D. Jakub	áno	áno	-	-	11:20	Ukončený výcvik v rámci projektu
11	Š. Simona	áno	áno	-	-	11:15	Ukončený výcvik v rámci projektu
12	Z. Tomáš	áno	áno	-	-	11:15	Ukončený výcvik v rámci projektu

d) počas školenia na:

- získanie licencie pilota vetroňov, počas 2 etáp bolo nalietaných: 334 hodín v 1 503 letoch, z toho 175 hodín s použitím vlečného lietadla;
- získanie licencie turistického pilota PPL(A): 270 letových hodín.

e) Na strane partnera projektu sa projektu zúčastnilo celkovo 41 osôb.

III. REKOMENDACJE DOTYCZĄCE ZMIAN I DOSTOSOWANIA PROGRAMÓW SZKOLENIA W RAMACH WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ DO POTRZEB POLSKO-SŁOWACKIEGO RYNKU PRACY / ODPORÚČANIA TÝKAJÚCE SA ZMIEN A PRISPÔSOBENIA VZDELÁVACÍCH PROGRAMOV CEZHRANIČNEJ SPOLUPRÁČE POTREBÁM POĽSKO-SLOVENSKEHO TRHU PRÁČE

Wprowadzenie

1. Szkolenia do licencji pilota szybowcowego SPL, pilota samolotowego turystycznego PPL(A), uprawnień na motoszybowiec turystyczny TMG, prowadzone przez partnera wiodącego były prowadzone w oparciu o programy szkolenia opracowane zgodnie z:
 - a) Postanowieniami Rozporządzenia Komisji (UE) Nr 1178/2011 z dnia 3 listopada 2011 r. ustanawiające wymagania techniczne i procedury administracyjne odnoszące się do załóg w lotnictwie cywilnym zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 216/2008 – szkolenie do licencji PPL(A);
 - b) Postanowieniami Rozporządzenia Komisji (UE) 2018/1976 z dnia 14 grudnia 2018 r. ustanawiające szczegółowe przepisy dotyczące eksploatacji szybowców, a także licencjonowania załóg lotniczych szybowców, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1139 – szkolenie do licencji SPL i uprawnienia na motoszybowce turystyczne TMG.
2. Przy tworzeniu wspomnianych Programów szkolenia oprócz wymagań wspomnianych wyżej Rozporządzeń uwzględniono również postanowienia Akceptowanych sposobów spełnienia wymagań (AMC) i Materiałów zawierających wytyczne (GM).
3. Przy opracowaniu Programów wykorzystano również wieloletnie doświadczenia w metodyce szkolenia pilotów i stosowanych dobrych praktyk w szkoleniu w zgodzie z obowiązującymi przepisami.
4. Programy, przed rozpoczęciem szkoleń, zostały zaakceptowane przez władzę lotniczą – Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego.

Úvod

1. Výcvikové kurzy na získanie preukazu spôsobilosti/licencie pilota vetroňov SPL, preukazu spôsobilosti pilota turistických lietadiel/licencie PPL(A), preukazu spôsobilosti pilota turistických motorových vetroňov TMG, ktoré zabezpečoval vedúci partner, sa uskutočnili na základe výcvikových programov vypracovaných v súlade s:
 - a) ustanoveniami nariadenia Komisie (EÚ) č. 1178/2011 z 3. novembra 2011, ktorým sa ustanovujú technické požiadavky a administratívne postupy týkajúce sa posádok civilného letectva podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 216/2008 - Výcvik pre PPL(A).
 - b) ustanoveniami nariadenia Komisie (EÚ) 2018/1976 zo 14. decembra 2018, ktorým sa stanovujú podrobné pravidlá prevádzky vetroňov a vydávania preukazov spôsobilosti/licencie pre letové posádky vetroňov v súlade s nariadením Európskeho

parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1139 - výcvik na získanie kvalifikačných kategórií SPL a TMG pre turistické vetrone.

2. Okrem požiadaviek uvedených v nariadení sa pri vypracúvaní týchto programov odbornej prípravy zohľadnili ustanovenia o Schválených postupoch splnenia požiadaviek (AMC) a Usmerňovacích materiáloch (GM).
3. Pri vypracovaní programov sa zohľadnili aj dlhoročné skúsenosti s metodikami pilotného výcviku a osvedčené postupy pri výcviku v súlade s platnými predpismi.
4. Programy pred začatím výcviku schválil Letecký úrad - predseda Úradu pre civilné letectvo.

Spostrzeżenia programowe podczas realizacji szkoleń

1. Program szkolenia do licencji SPL:

- a) Wymagany aktualnie minimalny nalot ogólny do licencji SPL – 15 godzin, dla osób bez żadnego doświadczenia lotniczego, jest zdecydowanie za mały dla bezpiecznego wykonywania lotów samodzielnych na szybowcu;
- b) Brak wykorzystania motoszybowca turystycznego w szkoleniu do licencji SPL;
- c) Wymagany do licencji przelot nawigacyjny (z instruktorem lub samodzielny) oprócz odległości nie jest szczegółowo opisany, tj. nie ma określenia jakim ma odpowiadać warunkom;
- d) Brak spójności wykorzystywanych Programów partnera wiodącego – GSS AP ŻAR i partnera - Aeroklubu Spišská Nová Ves.

2. Program szkolenia do licencji PPL(A):

- a) Aktualny Program szkolenia do licencji PPL(A) skupia się głównie na nauce wykrywania wczesnej fazy przeciągnięcia i korkociągu a nie ma zademonstrowania jak w rzeczywistości „wygląda on z kabiny pilota”, jakie są siły działające na pilota i wrażenia przez niego odczuwane. Powoduje to, że piloci w większości odróżniają wczesną fazę przeciągnięcia i korkociągu i prawidłowo przeciwdziałają. Ale, niestety zdarzają się przypadki, że pilot który pomimo swojego wyszkolenia znalazł się w niezamierzonym przeciągnięciu, korkociągu lub spirali nurkującej, jest zaskoczony sytuacją w której się znalazł, gdyż po raz pierwszy ma z taką sytuacją do czynienia. Bierze się to głównie z faktu, że zdecydowana większość statków powietrznych wykorzystywanych do szkoleń nie jest dopuszczona do zamierzonych przeciągnięć i korkociągów;
- b) Czas lotu na przeciągnięcia, wyprowadzanie z sytuacji korkociągowych oraz ze spirali nurkującej – 2 godz., jest za mały;
- c) Niemożliwe do realizacji elementy ćwiczenia 18C z powodu wycofania z użycia naziemnych radiolatarni NDB jako wyposażenia przestarzałego;

- d) Brak spójności wykorzystywanych Programów partnera wiodącego – GSS AP ŽAR i partnera - Aeroklubu Spišská Nová Ves.

Programové pripomienky z realizácie výcviku

1. Program odbornej prípravy na získanie licencie SPL:

- a) v súčasnosti požadovaný minimálny celkový nálet 15 hodín na získanie SPL pre osoby bez akýchkoľvek skúseností s lietaním je príliš malý na bezpečné samostatné lety vo vetroni;
- b) chyba využite motorového vetroňa pri výcviku na licenciu SPL;
- c) navigačný let požadovaný na získanie preukazu spôsobilosti (buď s inštruktorom, alebo samostatne) nie je okrem vzdialenosti podrobne opísaný, t. j. nie je špecifikované, aké majú byť jeho podmienky;
- d) chýba súlad medzi programami vedúceho partnera GSS AP ŽAR a partnera Aeroklubu Spišská Nová Ves.

2. Program odbornej prípravy na získanie licencie PPL(A):

- a) Súčasný program výcviku PPL(A) sa zameriava najmä na výučbu detekcie počiatkovej fázy prepadu a vývrtky a nie je v ňom demonštrované, ako to vlastne "vyzerá z kabíny", aké sily pôsobia na pilota a aké pocity pilot pociťuje. To vedie k tomu, že piloti väčšinou rozlišujú medzi ranou fázou prepadu a vývrtky a správne proti nim bojujú. Ale, žiaľ, sú prípady, keď pilot, ktorý sa napriek svojmu výcviku ocitne v neúmyselnom prepade, vývrtke alebo potápavej špirále, je prekvapený situáciou, v ktorej sa ocitol, pretože sa s takouto situáciou stretol prvýkrát. Dôvodom je najmä skutočnosť, že prevažná väčšina lietadiel používaných na výcvik nie je schválená na zámerné prepady a vývrtky;
- b) čas letu pri prepade, východe z vývrtky a zo špirály - 2 hodiny, je príliš krátky;
- c) neuskutočniteľné sú prvky cvičenia 18C z dôvodu vyradenia pozemných majákov NDB ako zastaraného zariadenia;
- d) nesúlad používaných programov vedúceho partnera GSS AP ŽAR a partnera Aeroklub Spišská Nová Ves.

Rekomendowane zmiany do programów

1. Program szkolenia do licencji SPL:

- a) Zwiększenie wymaganego nalotu koniecznego do uzyskania do licencji SPL do 30 godzin, dla osób bez żadnego doświadczenia lotniczego. Poprawi to jakość posiadanych umiejętności co przełoży się zdecydowanie na poprawę bezpieczeństwa wykonywanych lotów pilotów licencjonowanych. Partner ze Słowacji w tym temacie proponuje zmianę polegającą na wprowadzeniu wymogu wykonania 30 godz. z instruktorem i 20 godz. samodzielnie oraz zwiększenie ilości lotów w szkoleniu lądowania w ograniczonym terenie;
- b) Wprowadzić zmiany umożliwiające wykorzystanie motoszybowca turystycznego TMG do szkolenia. Przyspieszałoby to, zwłaszcza na początkowym etapie szkolenia, nabywanie nowych umiejętności przez szkolonych w zakresie pilotażu oraz możliwość bardziej efektywnego szkolenia;

- c) Samodzielny przelot nawigacyjny, wymagany do licencji powinien odpowiadać warunkom i zasadom tak jak nawigacyjny przelot warunkowy do Srebrnej Odznaki Szybowcowej;
- d) Programy szkolenia partnera wiodącego – GSS AP ŽAR i partnera - Aeroklubu Spišská Nová Ves wykorzystywane do transgranicznych szkoleń powinny być tożsame względem siebie, a jednocześnie zgodne z obowiązującymi wspólnymi przepisami europejskimi. Umożliwi to prowadzenie wspólnych szkoleń na terenach przygranicznych jednej osoby w różnych ośrodkach;
- e) Wprowadzić możliwość prowadzenia od samego początku szkoleń (teoretycznych i praktycznych) w języku angielskim, który jest międzynarodowym językiem lotniczym. Pozwoli to kontakt z nim, już na początkowym etapie kariery lotniczej, co pozwoli w przyszłości na znacznie lepsze jego opanowanie jak i na wspólne szkolenia grup polsko-słowackich;
- f) Wprowadzenie rekomendowanych zmian w Programie szkolenia do licencji SPL, mimo że szkolenie pilota szybowcowego nie jest obowiązkowe w szkoleniu pilota samolotowego (zawodowego lub liniowego), to z historii wiadomo, że umiejętności pilotów dużych samolotów komunikacyjnych nabyte kiedyś w szkoleniu szybowcowym wielokrotnie umożliwiały wyjście z krytycznych sytuacji obronną ręką.

2. Program szkolenia do licencji PPL(A):

- a) Wprowadzić do Programu szkolenia zapis, że w przypadku szkolenia na statku powietrznym dopuszczonym do wykonywania zamierzonych przeciągnięć i korkociągów, należy przeprowadzić szkolenie obejmujące nie tylko niedopuszczanie do przeciągnięcia i korkociągu ale również wszystkie możliwe sytuacje, w tym zademonstrowanie przeciągnięć, korkociągu (wprowadzenie statyczne i dynamiczne), spirali nurkującej oraz wyprowadzanie z nich. Ćwiczenia związane z przeciągnięciami i korkociągami powinny trwać do pełnego opanowania umiejętności rozpoznawania pilotowania samolotu w warunkach przeciągnięcia i zapobiegania wejściu w korkociąg, lecz nie krócej niż 3 godziny lotu;
- b) Wystąpić do EASA z wnioskiem o wprowadzenie zmian w Dopuszczalnych sposobach spełnienia wymagań - AMC1 FCL.210.A polegających na:
 - dodać do Ćwiczenia 11 punkt oznaczony lit. D) o treści: Wprowadzenie do korkociągu w różnych fazach lotu i konfiguracjach statku powietrznego oraz wyprowadzenie do lotu poziomego;
 - do Ćwiczenia 11 dodać Uwagę 3 o treści: W przypadku braku w organizacji samolotu dopuszczonego do wykonania zamierzonego przeciągnięcia i korkociągu, w trakcie realizacji tego ćwiczenia do nauki wyprowadzenia z przeciągnięcia i korkociągu wykorzystać statek powietrzny innej kategorii (motoszybowiec turystyczny, szybowiec) lub zlecić przeprowadzenie tego szkolenia innej organizacji;
 - w ćwiczeniu 18C Radionawigacja usunąć punkt oznaczony literą C) „stosowanie wyposażenia ADF: radiolatarnie bezkierunkowe (NDB)”. Ćwiczenie nie jest możliwe z

powodu braku radiolatarni NDB do realizacji z powodów likwidacji wyposażenia jako przestarzałego. W zamian należy skupić się na nauczaniu nowych metod nawigacji np. GNSS;

- c) Wprowadzić możliwość prowadzenia od samego początku szkoleń (teoretycznych i praktycznych) w języku angielskim, który jest międzynarodowym językiem lotniczym. Pozwoli to na kontakt z nim, już na początkowym etapie kariery lotniczej, co pozwoli w przyszłości na znacznie lepsze jego opanowanie jak i na wspólne szkolenia grup polsko-słowackich;
- d) Programy szkolenia partnera wiodącego – GSS AP ŽAR i partnera - Aeroklubu Spišská Nová Ves wykorzystywane do transgranicznych szkoleń powinny być tożsame względem siebie, a jednocześnie zgodne z obowiązującymi wspólnymi przepisami europejskimi. Umożliwi to prowadzenie wspólnych szkoleń na terenach przygranicznych jednej osoby w różnych ośrodkach.

Odporúčané zmeny v programoch

1. Program odbornej prípravy na získanie licencie SPL:

- a) zvýšenie požadovaného času letov na získanie licencie SPL na 30 hodín pre osoby bez akejkolvek leteckej praxe. Tým sa zlepši kvalita ich zručností, čo sa určite prejaví na zvýšení bezpečnosti letov pilotov s licenciou. Slovenský partner v tejto oblasti navrhuje zmenu a doplnenie, aby sa vyžadovalo 30 hodín s inštruktorom a 20 hodín samostatne a aby sa zvýšil počet letov v rámci výcviku na pristátie v obmedzenom teréne;
- b) zavedenie zmien, ktoré umožnia používanie turistického klzáku TMG na výcvik. To by urýchlilo výcvik, najmä v počiatočných etapách odbornej prípravy, získavanie nových pilotných zručností účastníkmi odbornej prípravy a možnosť efektívnejšej odbornej prípravy;
- c) samostatný navigačný let požadovaný na získanie preukazu spôsobilosti/licencie by sa mal riadiť rovnakými podmienkami a pravidlami ako podmienený navigačný let na získanie Strieborného vetroňového odznaku;
- d) výcvikové programy vedúceho partnera GSS AP ŽAR a partnera Aeroklubu Spišská Nová Ves používané na cezhraničný výcvik by mali byť navzájom zosúladené, rovnaké a zároveň v súlade s platnými spoločnými európskymi predpismi. Vďaka tomu bude môcť jedna osoba viesť spoločnú odbornú prípravu v pohraničných oblastiach v rôznych výcvikových centrách;
- e) zavedenie možnosti viesť odbornú prípravu (teoretickú a praktickú) od začiatku v angličtine, ktorá je medzinárodným jazykom letectva. To umožní kontakt s ním už v počiatočnej etape leteckej kariéry, čo umožní jeho oveľa lepšie zvládnutie v budúcnosti, ako aj spoločný výcvik polsko-slovenských skupín;
- f) zavedenie odporúčaných zmien v programe a osnove výcviku pre SPL, aj keď výcvik pilotov vetroňov nie je povinný v rámci výcviku pilotov lietadiel (obchodných alebo leteckých). Z histórie je známe, že zručnosti pilotov veľkých komunikačných lietadiel získané raz v rámci výcviku vetroňov mnohokrát umožnili dostať sa z kritických situácií.

2. Program odbornej prípravy na získanie licencie PPL(A):

- a) do programu výcviku doplniť zápis, že pri výcviku na lietadle, ktoré má povolenie na úmyselné prepady a vývrtky, sa musí vykonávať výcvik zahŕňajúci nielen prevenciu prepádov a vývrtiek, ale aj všetky možné situácie vrátane ukážky prepádov, vývrtiek (statický a dynamický vstup), stúpacích špirál a návratov z nich. Nácvik prepádov a vývrtiek by mal pokračovať dovedy, kým si pilot plne neosvojí schopnosť rozpoznať let lietadla v prepade a zabrániť vstupu do vývrtky, najmenej však 3 letové hodiny;
- b) požiadať EASA o zmenu a doplnenie Schválených postupov na splnenie požiadaviek - AMC1 FCL.210.A o položky:
 - k cvičeniu 11 doplniť položku označenú písmenom D, ktorá znie: Vstup do vývrtky v rôznych fázach letu a konfiguráciách lietadla a výstup do vodorovného letu;
 - k cvičeniu 11 doplniť poznámku 3, ktorá znie: Ak v organizácii nie je lietadlo, ktoré by malo povolenie na vykonanie plánovaného prepadu a vývrtky, použite na nácvik výstupu z prepadu a vývrtky počas tohto cvičenia lietadlo inej kategórie (turistický motorový vetroň, vetroň) alebo poverte inú organizáciu vykonaním tohto výcviku;
 - v cvičení 18C Radionavigácia odstrániť položku označenú písmenom (C) "používanie zariadení ADF: nesmerové majáky (NDB)". Cvičenie nie je možné z dôvodu nedostatku NDB majákov, ktoré by bolo možné realizovať z dôvodu vyradenia zariadenia z prevádzky ako zastaraného. Namiesto toho by sa mali zamerať na výučbu nových navigačných metód, napr. GNSS;
- c) zaviesť možnosť poskytovania odbornej prípravy (teoretickej a praktickej) v angličtine, ktorá je medzinárodným leteckým jazykom. To umožní kontakt s ním už v počiatočnej fáze leteckej kariéry, čo umožní jeho oveľa lepšie zvládnutie v budúcnosti, ako aj spoločný výcvik poľsko-slovenských skupín;
- d) výcvikové osnovy vedúceho partnera SSE AP Zary a partnerského Aeroklubu Spišská Nová Ves používané na cezhraničný výcvik by mali byť navzájom zosúladené a zároveň byť v súlade s platnými spoločnými európskymi predpismi. To umožní vykonávať spoločnú odbornú prípravu v pohraničných oblastiach jednej osoby v rôznych výcvikových centrách.